

Putkan pihapiirin ja kallioalueen kasvillisuusselvitys

Tekninen toimiala / kaavoituspalvelut

Satu Pannila, 16.11.2020

Sisällys

1	Johdanto	3
2	Aineisto ja menetelmät.....	3
3	Tulokset.....	4
4	Suosituksset.....	6
5	Kasviluusluettelo	8

1 JOHDANTO

Linnankatu-Akselinkatu alueella voimassa oleva asemakaava on vuodelta 1926. Asemakaavan päivityksessä Putkan ympäristö on tarkoitus avata poistamalla lauta-aita, ja perustamalla alueella uusi puisto.

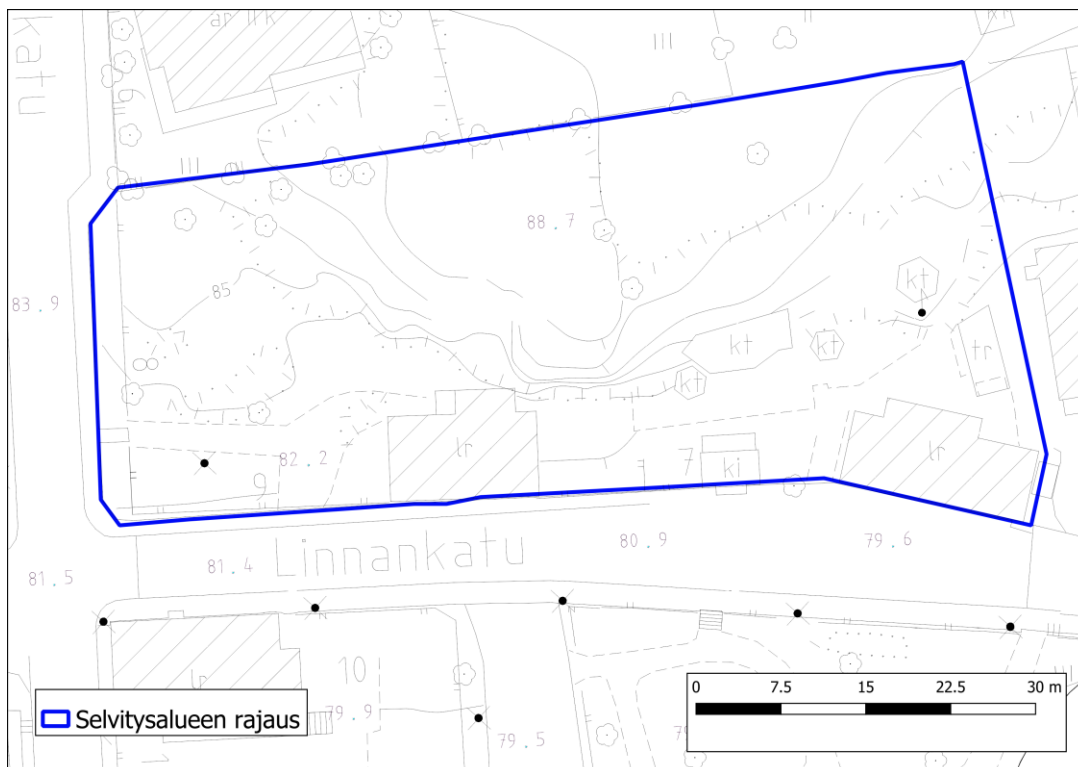
Asemakaavan päivitystä varten Putkan pihapiiriin ja sen vieressä sijaitsevalle kallioalueelle laadittiin kasvillisuus selvitys. Selvityksen laati kaavavalmistelijä, luontokartoittaja Satu Pannila.

2 AINEISTO JA MENETELMÄT

Kasvillisuus selvitys laadittiin kuvassa 1 rajatulle alueella. Selvitysalue koostui Putkan pihapiiristä, mikä rajautuu eteläpuolella Linnankatuun ja länsipuolella Eerikinkatuun. Selvitysalueen pohjoispuolella on asuinrakennuksia, joiden pihapiirit rajautuvat kallioalueeseen. Eerikinkadun ja Akselinkadun kulmassa olevaa pienkerrostaloa lukuun ottamatta talojen pihapiirejä ei ole aidattu. Länsipuolella alue rajautuu Metsähallituksen kiinteistöön, ja sen alapuolella olevaan asuinkiinteistöön.

Selvitysalueelta ei ollut aiempia luontotietoja uhanlaisista tai suojeltavista lajeista. Aivan selvitysalueen vieressä, Metsähallituksen kiinteistön kallioalueella on tavattu erittäin uhanlaista (EN) päiväperhosta kalliosinisiipeä (*Scolitantides orion*). Selvitysalueen läheisyydessä sijaitsevalla Näлкälinnanmäellä on havaittu erittäin uhanalaista (EN) putkilokasvia keltakynsimöä (*Draba nemorosa*). Selvitysalueen vieressä sijaitsevan Metsähallituksen kiinteistön ja Aino Ackten puistotien alueelle on laadittu kasvillisuus selvitys vuonna 2000.

Selvitysalueelle tehtiin maastokäynnit 15.5, 17.6 ja 6.7. Alue käveltiin tarkasti läpi. Erityistä huomiota kiinnitettiin mahdollisiin erityisesti suojeltavien, uhanalaisten, silmälläpidettävien ja alueellisesti uhanalaisten lajien esiintymiseen.

Kuva 1. Kaava-alueen sijainti ja kasvillisuus selvityksen rajaus.

3 TULOKSET

Putkan pihapiiri on rajattu katualueesta Eerikin- ja Linnakadun puolelta puuaidalla. Pohjoispuolella sijaitsevan pienkerrostalon pihapiiri on osittain erotettu Putkan pihapiiristä kivimuurilla ja puuaidalla. Hoidettu pihapiiri koostuu nurmialueesta kukkapenkkeineen ja istutuksineen. Pihapiiriä hallitsee komea saarni. Lisäksi pihassa kasvaa pihasyreenejä, karviaispensaita, punalehtiruusua ja japaninhappomarjaa. Puuaidan vieressä kasvaa vuorijalavia ja vaahteroita.

Kukkapenkeissä kasvaa vanhoja perinteisiä puutarhakasveja; rohtosormustinkukkaa, rusko- ja tiikerililjoja ja saksankurjenmiekkää (Kuva 2). Myös peuran- ja kissankelloa kasvaa runsaasti kukkapenkeissä ja niiden läheisyydessä. Osa puutarhakasveista on levinnyt ympäri pihapiiriä. Erityisesti varsankello ja lehtoakileja ovat levinneet pihapiirissä, ja niitä kasvaa Eerikinkadun varrella olevan puuaidan vieressä.

Pihapiirin reuna-alueella kallion vieressä, ja kalliohyillyillä kasvaa paikoin ukontulikukkaa, pölkkyruohoa, keltamoja ja harmiota. Tulikukan rankoja on aikaisemmin käytetty sekä soihtuina, että rohdoskasvina. Muinaistulokkaaksi luokiteltua keltamoja on ennen vanhaan käytetty lääkekasvina ja mahdollisesti myös viljelty. Harmion on alun perin Venäjältä, josta se on levinnyt Suomeen 1800-luvulla Venäjän vallan aikana. Harmiota tavataan tyypillisesti vanhojen varuskunta kaupunkien ympäristössä.

Kuva 2. Putkan pihapiirin kukkapenkeissä kasvaa vanhoja puutarhakasveja kuten ruskoliljoja. Kallioalueen reunassa kasvaa myös ukontulikukkaa, harmiota, keltamoja ja pölkkyruohoa.

Kallioalueen päällinen on paikoin erittäin kulunut. Alueen kasvillisuus koostuu pääasiassa yleisistä sammallajeista: palmusammal, ketohavusammal, metsäkerrossammal, kivitierasammal, kalliokarstasammal ja silotierasammal. Lisäksi kallion päällä kasvaa paikoin kelta- ja isomaksaruohoa (Kuva 3).

Kuva 3. Kallioalueen päällisen sammalkerros on pahoin kulunut.

Kallioalueen jyrkänteiden reunoilla kasvaa muutamia isompia vaahteroita ja vuorijalavia. Lisäksi alueella kasvaa saarnia, palsamipoppeleita, pihasyreenejä, terttuseljää ja idänvirpiangervoa. Kasvillisuus on rajoittunut kallioalueen jyrkänteiden reunoille ja alueella kasvavien isompien puiden ja pensaiden läheisyyteen. Alueella kasvaa runsaasti jalokiurunkannusta, keltamoia ja saksankurjenmiekköitä. Lisäksi alueella on runsaasti ketoneilikkaa, kelta-, valko- ja iso- ja kaukaasianmaksaruohoa (Kuva 4).

Selvitysalueen keskellä ja länsilaidalla lähellä Metsähallituksen kiinteistö kasvaa tyypillistä joutomaiden ja pihapiirin lajistoa, sekä puutarhakarkulaisia. Alueella kasvaa mm. jauhosavikkaa, piharatamoita, peltosauniota ja maitohorsmaa. Puutarhakasveista alueella kasvaa mm. siperianunikkoa, herttavuorenkilpeä, kaukaasianmaksaruohoa, ruohosipulia ja jalokiurunkannusta.

Selvitysalueelta löytyi kaksi silmälläpidettävää lajia, vuorijalava ja ketoneilikka. Vuorijalavaa viljellään runsaasti, ja se onkin hyvin yleinen puistopuu. Ketoneilikka on kuivien kettokasvien kasvi, ja sitä tapaa tyypillisesti laidunnetuilla perinnebiotoopeilla. Ketoneilikkaa viljellään myös koristekasvina, ja sitä voi ostaa siemenseospusseissa. Alueen historia viittaa siihen, että ainakin vuorijalavat ovat istutetuista puistopuista levinneitä yksilöitä.

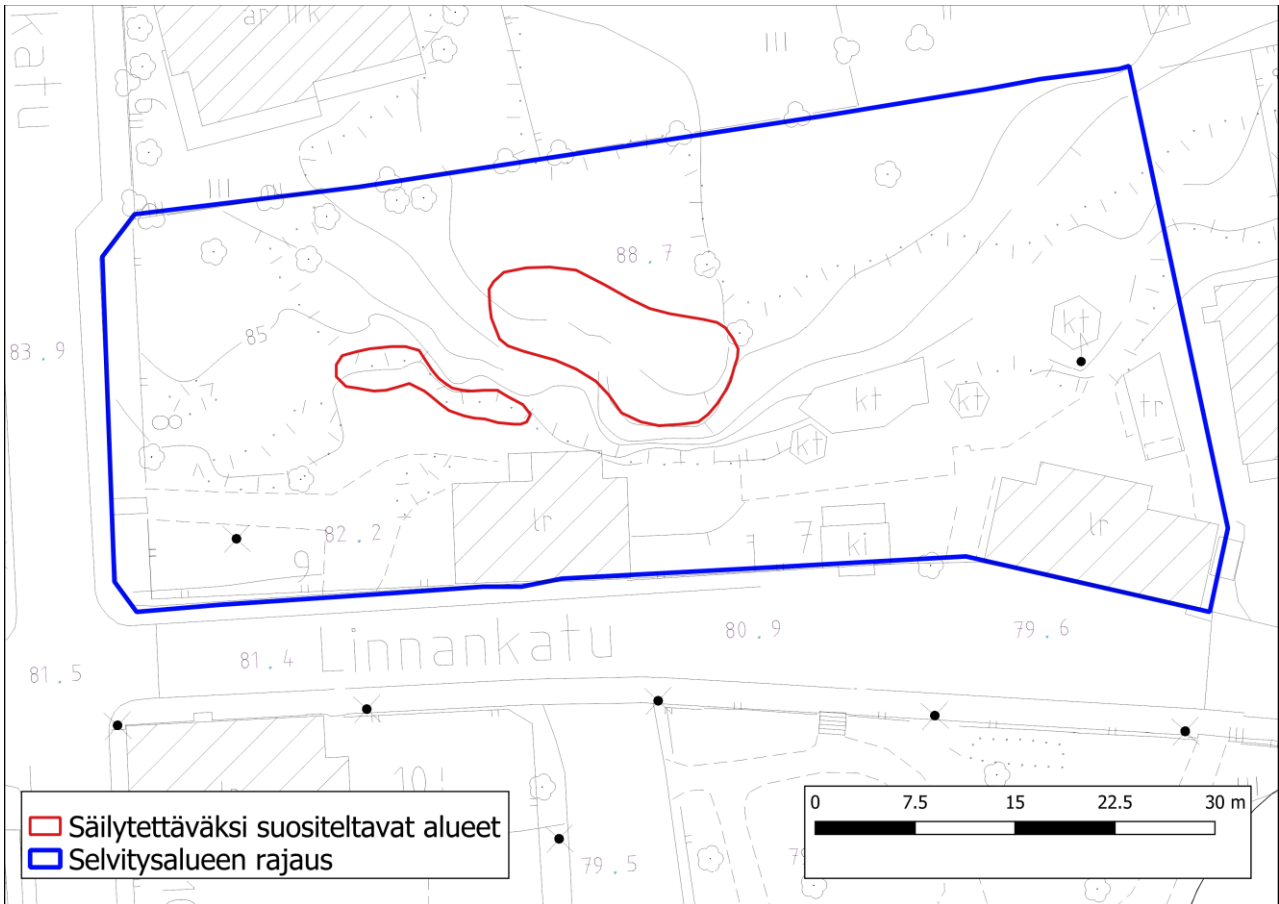
Kuva 4. Vanhan kivikkopuutarhan jäänteitä reunustavat vuorijalavat, saarnet, vaahterat ja palsamipoppelit.

4 SUOSITUKSET

Selvitysalueella kasvaa runsaasti vanhaa puisto- ja puutarhalajistoa 1800- ja 1900-luvun vaihteesta. Kasvillisuus koostuu pääasiassa tavanomaisesta pihapiirin lajistosta ja puutarhakasveista. Alueelta löytyi kaksi silmälläpidettävää lajia, vuorijalava ja ketoneilikka. Sekä vuorijalavaa, että ketoneilikkaa käytetään viljeltyinä puutarhoissa ja puistoissa. Alueen historia huomioon ottaen ovat ainakin vuorijalavat istutettua alkuperää.

Vaikka alueelta ei löydetty suojeltavia kasvilajeja, on Putkan pihapiirin kallioalueen reunusta ja kallioalueen kasvillisuus säilyttämisen arvoinen. Erityisesti kallioalueen vierustalla ja jyrkänteen reunassa kasvavat keltamo, ukontulikukka, pölkkyruoho ja harmio edustavat vanhaa Olavinlinnan paikallishistoriaa. Kyseiset alueet tulisi mahdollisuuksien mukaan säilyttää, ja estää alueiden liiallinen heinittyminen ja metsittyminen (Kuva 5).

Kallioalueen päällä ja reunoilla kasvaa jonkin verran kalliosinisiiven ravintokasveinaan käyttämiä isomaksaruohoa ja muita maksaruohoa. Vaikka maastokäynneillä ei alueella havaittu kalliosinisiipeä, on pienialainen alue potentiaalista elinympäristöä (Kuva 5). Kalliosinisiipi on rauhoitettu ja se kuuluu Suomen kansainvälisiin vastuulajeihin. Kalliosinisiiven ravintokasvit maksaruohot häviävät heinittymisen, alueen rehevöitymisen ja isojen puiden varjostamisen seurauksena. Kallioalueen umpeen kasvaminen ja heinittyminen tulisi estää niittämällä heinäkaskvustoja, sekä estämällä kallionpäällisen metsittyminen.

Kuva 5. Mahdollisuuksien mukaan säilytettäväksi suositeltavat alueet sijaitsevat Putkan pihapiirissä kallioalueen reunassa, ja kallioalueen päällä.

5 KASVILUUSLUETTELO

Ahomansikka	<i>Fragaria vesca</i>
Ahopukinjuuri	<i>Pimpinella saxifraga</i>
Ahosuolaheinä	<i>Rumex acetosella</i>
Angervo 1)	<i>Spiraea sp.</i>
Aitovirna	<i>Vicia sepium</i>
Harakankello	<i>Campanula patula</i>
Harmio	<i>Berteroa incana</i>
Haurasloikko	<i>Cystopteris fragilis</i>
Heinätahtimö	<i>Stellaria graminea</i>
Herttavuorenkilpi	<i>Bergenia cordifolia</i>
Hevonhierakka	<i>Rumex longifolius</i>
Hiirenvirna	<i>Vicia cracca</i>
Hoikkanurmikka	<i>Poa angustifolia</i>
Hopeahanhikki	<i>Potentilla argentea</i>
Huopakeltano	<i>Pilosella pilosellina</i>
Idänvirpiangervo	<i>Spiraea chamaedryfolia</i>
Isomaksaruoho	<i>Pyrola major</i>
Jalokiurunkannus	<i>Corydalis nobilis</i>
Jauhosavikka	<i>Chenopodium album</i>
Juolavehnä	<i>Elytrigia repens</i>
Jänönsara	<i>Carex leporina</i>
Jäykkänata	<i>Festuca stricta ssp. trachyphylla</i>
Kalliokarstasammal	<i>Andraea rupestris</i>
Kannusruoho	<i>Linaria vulgaris</i>
Karheanurmikka	<i>Poa trivialis</i>
Karviainen	<i>Ribes uva-crispa</i>
Kaukaasianmaksaruoho	<i>Phedimus spurium</i>
Kaunokainen	<i>Bellis perennis</i>
Keltakannusruoho	<i>Linaria vulgaris</i>
Keltamo	<i>Chelidonium majus</i>
Keltano 1)	<i>Hieracium sp.</i>

Keltamaksaruoho	<i>Sedum acre</i>
Ketohanhikki	<i>Argentina anserina</i>
Ketohavusammal	<i>Abietinella abietina</i>
Ketokeltto	<i>Crepis tectorum</i>
Ketoneilikka	<i>Dianthus deltoides</i>
Keto-orvokki	<i>Viola tricolor</i>
Kevätesikko	<i>Primula veris</i>
Kevättaskuruoho	<i>Noccaea caerulea</i>
Kiertotatar	<i>Fallopia convolvulus</i>
Kiiltotuhkapensas	<i>Cotoneaster lucidus</i>
Kissankello	<i>Campanula rotundifolia</i>
Kiviharmosammal	<i>Hedwigia ciliata</i>
Kivikkoalvejuuri	<i>Dryopteris filix-mas</i>
Kivitierasammal	<i>Racomitrium microcarpon</i>
Koiranheinä	<i>Dactylis glomerata</i>
Koiranputki	<i>Anthriscus sylvestris</i>
Komealupiini	<i>Lupinus polyphyllus</i>
Konnanvihvilä	<i>Juncus bufonius</i>
Kuhmujäkälä	<i>Lasallia pustulata</i>
Kylänurmikka	<i>Poa annua</i>
Kevätkäenrieska	<i>Gagea minima</i>
Kevätleinikki	<i>Ranunculus auricomus -ryhmä</i>
Lampaannata	<i>Festuca ovina</i>
Lehtoakileija	<i>Aquilegia vulgaris</i>
Lehtohorsma	<i>Epilobium montanum</i>
Lehtonurmikka	<i>Poa nemoralis</i>
Leskenlehti	<i>Tussilago farfara</i>
Linnunkaali	<i>Lapsana communis</i>
Lutukka	<i>Capsella bursa-pastoris</i>
Maahumala	<i>Glechoma hederacea</i>
Maitohorsma	<i>Epilobium angustifolium</i>

Metsäkerrossammal	<i>Hylocomium splendens</i>
Metsälauha	<i>Deschampsia flexuosa</i>
Metsälehväsammal	<i>Plagiomnium cuspidatum</i>
Mustaherukka	<i>Ribes nigrum</i>
Mäkikuisma	<i>Hypericum perforatum</i>
Niittyhumala	<i>Prunella vulgaris</i>
Niittyleinikki	<i>Ranunculus acris</i>
Niittynurmikka	<i>Poa pratensis</i>
Niittynätkelmä	<i>Lathyrus pratensis</i>
Niittysuolaheinä	<i>Rumex acetosa</i>
Nokkonen	<i>Urtica dioica</i>
Nurmipuntarpää	<i>Alopecurus pratensis</i>
Nurmihärkki	<i>Cerastium fontanum</i>
Nurmikaunokki	<i>Centaurea phrygia</i>
Nurmilauha	<i>Deschampsia cespitosa</i>
Nurmirölli	<i>Agrostis capillaris</i>
Nurmitädyke	<i>Veronica chamaedrys</i>
Ojakärsämö	<i>Achillea ptarmica</i>
Orvontädyke	<i>Veronica serpyllifolia</i>
Paimenmatara	<i>Galium album</i>
Palmusammal	<i>Climacium dendroides</i>
Palsamipoppeli	<i>Populus balsamifera</i>
Peltoemäkki	<i>Fumaria officinalis</i>
Peltohanhikki	<i>Potentilla norvegica</i>
Peltolemmikki	<i>Myosotis arvensis</i>
Pelto-ohdake	<i>Cirsium arvense</i>
Pelto-orvokki	<i>Viola arvensis</i>
Peltosaunio	<i>Tripleurospermum inodorum</i>
Peltoukonauris	<i>Erysimum cheiranthoides</i>
Peltovirvilä	<i>Vicia hirsuta</i>
Pietaryrtti	<i>Leucanthemum vulgare</i>
Pihajasmike	<i>Philadelphus coronarius</i>

Pihasaunio	<i>Matricaria discoidea</i>
Piharatamo	<i>Plantago major</i>
Pihasyreeni	<i>Syringa vulgaris</i>
Pihatatar	<i>Polygonum aviculare</i>
Pihatähtimö	<i>Stellaria media</i>
Pihlaja	<i>Sorbus aucuparia</i>
Poimulehti 1)	<i>Alchemilla sp.</i>
Puistolemmikki	<i>Myosotis sylvatica</i>
Pujo	<i>Artemisia vulgaris</i>
Puna-apila	<i>Trifolium pratense</i>
Punalehtiruusu	<i>Rosa glauca</i>
Punanata	<i>Festuca rubra</i>
Päivänkakkara	<i>Leucanthemum vulgare</i>
Päivänlilja 1)	<i>Hemerocallis sp.</i>
Pölkkyruoho	<i>Arabis glabra</i>
Raita	<i>Salix caprea</i>
Rentohaarikko	<i>Sagina procumbens</i>
Rohtosormustinkukka	<i>Digitalis purpurea</i>
Rohtotädyke	<i>Veronica officinalis</i>
Ruoholaukka	<i>Allium schoenoprasum</i>
Ruotsinpitkäpalko	<i>Arabidopsis suecica</i>
Ruskolilja	<i>Lilium bulbiferum</i>
Ruusuruoho	<i>Knautia arvensis</i>
Rätvänä	<i>Potentilla erecta</i>
Rönsyleinikki	<i>Ranunculus reptans</i>
Saarni	<i>Fraxinus excelsior</i>
Saksankurjenmiekka	<i>Iris germanica</i>
Salokeltano 1)	<i>Hieracium sylvatica-ryhmä</i>
Sarjakeltano	<i>Hieracium umbellatum</i>
Savijäkkärä	<i>Gnaphalium uliginosum</i>
Seittitakiainen	<i>Arctium tomentosum</i>
Siankärsämö	<i>Achillea millefolium</i>
Silotierasammal	<i>Racomitrium heterostichum</i>

Siperianunikko	<i>Papaver croceum</i>
Syysmaitianen	<i>Scorzoneroïdes autumnalis</i>
Särmäkuisma	<i>Hypericum maculatum</i>
Terttuselja	<i>Sambucus racemosa</i>
Tiikerililja	<i>Lilium lancifolium</i>
Timotei	<i>Phleum pratense</i>
Tulppaani 1)	<i>Tulipa sp.</i>
Ukontulikukka	<i>Verbascum thapsus</i>
Ukkomansikka	<i>Fragaria moschata</i>
Vaahtera	<i>Acer platanoides</i>

Vadelma	<i>Rubus idaeus</i>
Valkoapila	<i>Trifolium repens</i>
Valkokarhunköynnös	<i>Convolvulus sepium</i>
Valkopeippi	<i>Lamium album</i>
Varsankello	<i>Campanula trachelium</i>
Villiviini 1)	<i>Parthenocissus sp.</i>
Voikukka 1)	<i>Taraxacum sp.</i>
Vuohenkello	<i>Campanula rapunculoides</i>
Vuohenputki	<i>Aegopodium podagraria</i>
Vuorijalava	<i>Ulmus glabra</i>

1) Lajimääritys puuttuu